

Sự Tích Cầu Ông Buông..

Lý Mạnh Hùng

Chút tình người xưa để lại bên dòng kênh

Sài Gòn - Chợ Lớn mình lạ lắm, có những cái tên nghe qua một lần là nhớ hoài, mộc mạc như cục đất, như cái tình của người dân xứ này. Đi dọc con đường Hồng Bàng, hướng về miền Tây, ngay cái cửa ngõ Quận 6 tấp nập xe cộ, người ta hay nhắc đến một cây cầu: Cầu Ông Buông. Cây cầu này không chỉ là bê tông cốt thép để nối hai bờ rạch Tân Hóa, mà nó nối cả quá khứ với hiện tại, nối cái văn bản hành chính lạnh lùng với cái tên dân gian ấm áp nghĩa tình. Ông Buông là ai mà dân mình thương quá vậy?

Hồi đó, người Sài Gòn - Gia Định sống giản dị lắm. Ai làm điều hay, điều tốt cho xóm làng là dân nhớ ơn, tạ dạ ghi lòng, rồi lấy tên người đó đặt cho đất, cho cầu. Ngó qua cầu Ông Lành, cầu Ông Thìn, cầu Bà Chiểu... toàn là tên người dựng mà hóa người thân. Cầu Ông Buông cũng y hệt vậy.

Trong mấy cuốn sách biên khảo của cụ Vương Hồng Sển hay bác Nguyễn Đình Đầu, hổng có dòng nào ghi chi tiết "lý lịch trích ngang" của ông Buông cả. Chỉ biết lờ mờ qua lời mấy cụ cao niên, rằng hồi năm, cái thuở vùng này còn hoang sơ, kênh rạch chằng chịt, ghe thương hồ đậu kín bến Lò Gốm, có một ông hào phú - hoặc giả là một người đàn ông có uy tín trong vùng - tên là Buông. Thấy bà con qua sông lụy đờ cực khổ, ông đứng ra bỏ tiền, bỏ công bắc cây cầu gỗ. Cây cầu nghĩa tình ấy mọc lên, người ta đi qua đi lại thấy thuận tiện quá, riết rồi quen miệng: "*Bữa nay đi đâu? - Qua cầu của ông Buông công chuyện xịu*". Vậy là cái tên chết danh luôn tới giờ. Dù sử sách không ghi ông làm quan chức gì to tát, nhưng trong lòng dân Chợ Lớn, cái công đức bắc cầu của ông còn lớn hơn mọi thước phẩm.

Chuyện cái tên "Phú Lâm" và sự kiên định của dân gian

Có một dạo, người ta tranh cãi, sao trong mấy cái bản đồ thời Tây hay giấy tờ hành chính cũ, chỗ này ghi là "Pont de Phu Lam" (Cầu Phú Lâm)? Cũng dễ hiểu thôi. Cây cầu nằm ngay cái thế "yết hầu", là cửa ngõ đi vô làng cổ Phú Lâm. Mấy ông Tây hay mấy ông quan bàn giấy thì cứ thấy cầu nằm ở đất Phú Lâm thì gọi là cầu Phú Lâm cho tiện việc sổ sách, quản lý. Vả lại, cầu nằm trên trục đường cái quan (đường thiên lý đi miền Tây, sau là đường Maréchal Galliéni, nay là Hồng Bàng), nên nó là cái mốc địa lý quan trọng lắm.

Nhưng mà, "phép vua thua lệ làng". Giấy tờ ghi sao thì kệ giấy tờ, dân Chợ Lớn, dân Phú Lâm vẫn một mực gọi là cầu Ông Buông. Cái tên Phú Lâm nghe thì sang, thì đúng địa danh, nhưng nó chung chung quá. Còn gọi "Ông Buông", nghe nó có cái hồn, có cái bóng dáng của người xưa. Đó là cách người Sài Gòn phản kháng nhẹ nhàng mà kiên quyết: Họ muốn giữ cái tên để nhắc con cháu nhớ về người đã có công khai phá, dựng xây cái chốn này.

Bây giờ, chạy xe qua cầu Ông Buông, nhìn xuống dòng kênh Tân Hóa đang được cải tạo, thấy phố xá nhà lầu mọc lên san sát. Cây cầu gỗ, cầu sắt ngày xưa đã thay bằng cầu bê tông vững chãi, rộng thênh thang để gánh gồng dòng xe cộ tấp nập ngày đêm ra vào thành phố. Nhưng mỗi lần kẹt xe ngay dốc cầu, ngó mông lung về phía vòng xoay Phú Lâm, người ta vẫn thấy phảng phất đâu đó cái không khí của Chợ Lớn xưa. Nhớ cái thời ghe góm, ghe than tấp nập, nhớ cái thời đất còn rộng người còn thưa.

Cầu Ông Buông, cái tên nghe "buông" mà hổng có "buông". Nó nắm giữ chặt chẽ ký ức của một vùng đất. Để rồi mai này, dù vật đổi sao dời, hễ còn người gọi tên "Ông Buông", là còn người nhớ rằng: Ở đất Sài Gòn này, sống có nghĩa có tình thì ngàn năm sau dân vẫn nhắc.

Lý Mạnh Hùng